

Tammerin aikaan

vuodesta 1929

Tammerin historia alkaa lokakuun 19. päivästä 1912, jolloin insinööri Emil Graeffe ehdotti Tampereen Teknillisen Seuran kokouksessa, että seura pyytäisi kaupunginvaltuustoa varaamaan kauppaoppilaitoksen viereisen tontin seuran taloa varten. Haave omasta talosta oli ollut esillä aiemminkin ja varainkeruu rakennushankkeeseen oli aloitettu jo vuonna 1901. Keräys oli tuottanut 82 markkaa.

Legendan synty

Tampereen Teknillisen Seuran merkitys kaupungin kehittämisessä oli merkittävä, joten kaupunki myöntyi pyyntöön ja lahjoitti insinööreille tontin. Lahjoituksen jälkeen seura aloitti rakennusrahaston kartuttamisen. Vihdoin joulukuussa 1924 arkkitehti Birger Federlay esitti käytännön vaihtoehdot: Seuran käyttöön riittäisi puutalo, jonka rakentamiseen tarvittava 180.000 markkaa, oli lähes koossa. Vaihtoehtoisesti taloon voitaisiin rakentaa myös tuloja tuottavia tiloja, mutta silloin rakennuksessa tulisi olla useampi kerros. Lopulta päätettiin rakentaa kivitalo, jonka tilat jaettaisiin kolmen käyttötarkoituksen kesken: Osa tiloista varattaisiin seuran omaan käyttöön, osassa olisi hotellihuoneita ja näiden lisäksi suunnitelmiin varattiin mahdollisuus rakentaa autotalleja verstaaneen.

Suunnittelu annettiin arkkitehti Strömmerin tehtäväksi. Hän laati piirustukset viisikerroksisesta hotellirakennuksesta, jonka toinen kerros oli kokonaan varattu Teknillisen Seuran käyttöön. Hankkeen laajenemisesta antaa hyvän kuvan se, että lopullisessa suunnitelmassa kustannusarvio oli noussut 5,1 miljoonaan markkaan. Kiinteistöyhtiö O/Y Tammer A/B perustettiin toukokuussa 1928. Kun koitti osakkeiden merkinnän aika, kaupungin teollisuus- ja liikelaitokset sekä yksityishenkilöt merkitsivät niitä lupaavasti.

Tampereen Lihakauppiasyhdistyksen vuosikokouspäivälliset ja kotiutettujen asemiesten tervetuliaisjuhlat Tammerissa 8.2.1945.

Loistoa ja pula-aikaa

Bertel Strömmerin luomuksesta tuli huimaava: kuusikerroksinen, rakennustaltoaan huippuluokan hotellirakennus. Siihen oli rakennettu kahden kerroksen korkuinen loistelas juhlasali, kabinetteja sekä ensiluokkaisia hotellihuoneita. Myös sisustus tehtiin poikkeuksellisen ylläiseksi. Monista rakennusteknisistä vaikeuksista huolimatta Tampereelle oli rakennettu kansainvälisen vertailun kestävä huippuhotelli ja arkkitehtoninen helmi. Rakennustyö valmistui lopullisesti syyskuussa 1929. Tammerin rakentaminen vaati 7.682.760 markkaa.

Tammer edustaa aitoa ”strömmerismää”: Juhlasali on linnamainen, väriykseltään hienostuneen himmeää kultaa ja vihreää. Sen pylväät ovat heraldisin ruusuin koristeltua kuparia. Kristallikruunut ja takka-aulan puinen kattokruunu tuottivat Strömmerille päänvavaa. Ne jouduttiin teettämään erikseen ja laskusta tuli suuri. Tammerista tehtiin yksilöllinen ja ainutlaatuinen kaunotar, josta on aina löytynyt edustavat tilat niin suuriin illallisiin kuin intiimeihin neuvotteluihin.

Vaikka Suomi eli jo maailmanlaajuisen pulakauden kurimuksessa, Tampere valmistautui lokakuussa 1929 viettämään perustamisensa 150-vuotisjuhlaa. Kaupungissa oli saatu valmiiksi kolme suurenmoista rakennushanketta: Hämeensilta, Wäinö Aaltosen veistokset ja Pyynikin näkötorni. Tammerin vihkiäisiä oli tarkoitus juhlaa syyskuun 28. päivä. Kaikki juhlallisuuudet kuitenkin peruttiin ja vihkiäiset muutettiin hiljaisiksi tupaantuliaisiksi, sillä 7. syyskuuta 1929 höyrylaiva Kuru oli uponnut ankarassa myrskyssä ja sen mukana hyinen Näsijärvi oli vienyt 138 matkustajaa.

Teknillisen Seuran talon valmistuttua sen hotelli- ja ravintolatoiminta vuokrattiin Ranskasta tulleelle, pietarilaissyntyiselle ravintoloitsija Alexander Adlivankinille. Hän oli pitänyt Cannesissa Alsace-Lorraine -nimistä hotellia, josta hän toi Tammeriin huonekaluja, pöytähopeita ja astioita. Osa tästä kalustosta on käytössä vielä tänä päivänä. Adlivankin nimesi hotellinsa Grand Hotel Tammeriksi.

Tammer-Tehtaitten juhlaa Laina Tammisen arkistoista.

Kaupungin ensimmäistä yökerhoa, Intiimiä, koristi modernimpaa suuntausta edustava suihkulähde.

Tammerin tunnetuimpiin vieraisiin lukeutuva marsalkka Mannerheim hotellin ovella 1940-luvun puolivälissä.

Arkkiaatri Arvo Ylppö allekirjoittaa Tammerissa 1974 lyseon 90-vuotisjuhlassa vetoomusta koulun vanhan nimen palauttamiseksi Pyynikin yhteislyseosta Tampereen lyseoksi.

Hotellin palveluksessa oli toistasataa henkeä. Väki oli taustaltaan varsin kansainvälistä. Johtaja oli ranskalainen ja keittiömestari kokemuksensa Pariisissa, Pietarissa ja Konstantinopolissa hankkinut japanilainen. Kokit tulivat Ranskasta ja Venäjältä, jonka lisäksi kaikki tarjoilijat olivat ruotsalaisia. Kerrotaan, että tuohon aikaan vain perunankuorijatytöt puhui äidinkielenään suomea.

Vaikka lopputulos oli upea, Grand Hotel Tammer valmistui väärään aikaan. Suomessa elettiin pula-aikaa, joten asiakkaita oli alun alkaen liian vähän. Myös voimassa ollut kieltolaki osaltaan haittasi ravintolatoimintaa. Tosin kerrotaan, että talosta löytyi erityisasiakkaille aina ”kovaa teetä”, ”limonadia” ja apteekki-konjakkia, johon reseptin sai maksua vastaan maata kierteleviltä lääkäreiltä. Toukokuussa 1930 toimintaa pirstettiin perustamalla ulkokahtila, nykyisen Tammerin Puiston edeltäjä. Puistokahtila tarjosi torvisoittoa sekä kahvia, teetä, suklaata, leivonnaisia ja jäätelöitä. Vaikka Adlivankin markkinoi hotellia ahkerasti, lopulta kävi niin, että pula-aika vei yrityksen ja se teki vararikon.

Tammerin aikaan

vuodesta 1929

Konkurssihuutokaupassa Tammerin johtokunnan puheenjohtaja, insinööri E.H. Liljeroos osti henkilökohtaisella pankkilainalla hotellin irtaimiston. Hän luovutti sen Oy Tammer Ab:n käyttöön ehdolla, että laina maksetaan kun jaksetaan. Tampereen Teknillinen Seura ryhtyi siis itse hoitamaan hotellia ja ravintolaa. Näin toiminta jatkui aina 1960-luvun loppupuolelle, jolloin Kauppakunta Tuotanto, nykyinen Pirkanmaan Osuuskauppa, osti yhtiön osake-enemmistön.

Tammer kasvaa maineeseensa

Voimakkaiden saneeraustoimenpiteiden ja vuonna 1934 kumotun kieltoain ansiosta lamasta noustiin 1930-luvun kultavuosiin. Kieltoain jälkeen alkoi olut ja väkevät virrata luvan kanssa. Ravintolassa pidettiin suuria juhlia ja kokouksia sekä nautittiin mannermaisesta ravintolaohjelmistosta ja tunnettujen taiteilijoiden esityksistä. Hotelliin haettiin omaa kvartettia ja saatiin schlagereita soittava, viismiehininen ”Chanteclair”. Loisteliäs keittiö ja sen antimet varmistivat, että jokainen ilta Tammerissa täytti odotukset. Vuonna 1934 Tammer sai uuden johtajan Walter Dahlströmistä.

Tamperelaisista liikemiehistä tuli Tammerin kanta-asiakkaita. Myös muualta tulleiden liikemiesten myyntinäyttelyille Tammer tarjosi ensiluokkaiset tilat. Suomalaiset ja ulkomaalaiset julkisuuden henkilöt löysivät tiensä Tammeriin ja sattumuksia kertyi. Eräskin paroni kulki Tammerin ja rautatieaseman väliä kolmella vossikalla: Yksi oli häntä varten, toinen matkatavaroille ja kolmas sateenvarjolle. Johtaja Dahlströmin kuoltua hänen työnsä jatkajaksi tuli leski Lisa Dahlström. Samaan aikaan johtokunta teki päätöksen, että Tammerin hovimestariksi koetetaan saada herra Alexander Grobowski Helsingistä.

Kun sota syttyi vuonna 1939, Tammerin viides kerros otettiin puolustusvoimain käyttöön. Ravintolan kantavieraksi tulivat liikemiesten sijaan teollisuuslaitosten väestönsuojelusta vastaavat vss-miehet. Hyväntekeväisyysjuhlia ja huutokauppoja pidettiin sota-aikana Tammerissa paljon, ja niillä kerättiin varoja rintamamiesten vaatteisiin. Huutokaupoissa halutuin kohde oli ruotsalainen kahvi, jonka hinta saattoi nousta jopa tuhanteen markkaan kilolta.

Sota-aika toi mukanaan säännöstelyn ja mustanpörssin. Vaikka lanttu-päivinä perunaa ei saanut tarjoilla, Tammerin erityisasiakkailta niitä ei puuttunut: He saivat kielletyt perunat lautasliinaan piilotettuina.

Sodan jälkeen liittoutuneiden valvontakomission edustajia asui Tammerissa. Kun valvontakomission jäsen, muuan venäläinen kapteeni, sai tietää, että Tammerin vahtimestari Vihtori Heinonen oli haavoittunut sodassa Karjalan Kannaksella, hän ryhtyi auttamaan Heinosta laukkujen kantamisessa huoneisiin.

Tammerin mainontaa eri vuosikymmeniltä.

danttilainen kabinetti, ruokasali

Tammer Service Gourmet

Palveluksessanne.

Tammer merkitsee perinteisesti palvelutason, erinomaisia ruokia ja myös harvinaislaatuista tuovelmia Tammerin Service Gourmet juhlapalvelu tarjoaa tämän kaiken teidän ja vieraittenne nautittavaksi. Antamalla juhlanne läheisyyteen Tammerin osavain kabin, voitte itekin elää juhlanne illoin siunauksin.

Juhlat Tammerin holvien alla tai kabinetissa

Tammerissa löytyy aina sopiva tilakäyttöönne riippumatta vieraittenne määrästä. Tammer tuo juhlanne hivenen vireiltä hoitoa. Sitä, mikä säilyy muistoissa pitkään.

Ranskalainen kabinetti

englantilainen kabinetti, oleskelutila

Klubi

Tammerin aikaan

vuodesta 1929

Herra Grobowsky

Tammerin kiistatta vaikuttavin hahmo kautta aikojen on ollut hovimestari Alexander Grobowsky. Hän oli ennen Tammeria työskennellyt Helsingin hienoimmassa paikossa, kuten esimerkiksi Savoyssa. Hän oli syntyjään latvialainen, mutta ennen Venäjän vallankumousta hän oli ollut Pietarissa Alfred Nobelin yrityksen palveluksessa. Grobowskyn vahvasti venäjänvoittoinen murre ja huoliteltu persoona olivat parinkymmenen vuoden ajan todellinen Tammerin tavaramerkki. Hän ei koskaan oppinut täydellisesti suomea, mutta tämä vain lisäsi hänen omaleimaisuuttaan. Grobowsky saattoi sanoa vaikkapa illalla ravintolasta poistuvalla herrasväelle: ”Tammerissa pidetään huomenna suuri juhla. Johtaja tulla myös vaimoni kanssa.”

Rauhan tultua Grand Hotel Tammer tavoitteli jälleen kansainvälistä tyyliä ja tasoja. Vuonna 1953 uudeksi johtajaksi valittiin Alexander Orlo, jonka toimikausi alkoi Tammerin kunnostuksen ja uudistusten merkeissä. Toiminta oli aluksi tuloksellista, mutta vuosikymmenen lopulla jouduttiin taas laatimaan saneerausohjelma: Sairaana Grobowskyn tilalle palkattiin uusi hovimestari, Jaakko Katajakosken kaksikymmentä vuotta palvellut orkesteri irtisanottiin, hintoja nostettiin ja uudelle baarille mietittiin paikkaa.

Kaupungin ensimmäinen yökerho

Kun alkoholilaki vuonna 1963 salli anniskelun jatkumisen kello kolmeen yöllä, perustettiin yöravintola Intiimi. Intiimistä tuli suosittu kuin osattiin odottaa. Tilanteessa, jossa kaupungissa ei ollut kilpailevia yökerhoja, asiakaskunta ei kuitenkaan muodostunut aivan toiveiden mukaiseksi. Pian Tammeriin valmistui myös Englantilainen baari. 1960-1970-luvuilla Tammerissa alkoivat myös muotinäytökset, joissa esiintyi nimekkäitä malleja, kuten Roswitha Heikkilä.

Omistaja vaihtuu

1960-luvun lopulle hotelli oli tamperelaisten tehtaanomistajien hallussa. Tämä erityissuhde päättyi, kun tappiolliselle yritykselle löytyi ostajaehdokas, tamperelainen Kauppakunta Tuotanto, joka nykyään tunnetaan Pirkanmaan Osuuskauppana. Kaupat erikseen kiinteistöstä ja irtaimistosta syntyivät suurimpien omistajien kanssa vuonna 1969 pitkän arviointityön jälkeen.

Luottamus Kauppakunnan Tuotannon tapaan hoitaa ensimmäistä hotelliin vahvistui kokemuksen karttuessa, mutta ajat olivat muuttumassa. Enää ei pidetty suuria tilaisuuksia. Ja kun vanhat asiakkaat loppuivat, perinteitäkin jouduttiin tarkistamaan.

1970-luku oli pitkien lounaiden kulta-aikaa. Lounaita oli tapana jatkaa yökerhossa ja sitten vielä jäätin hotelliin yöksi. Uusi kulttuuri synnytti paineita madaltaa ravintolasalia, jotta taloon saataisiin yksi kerros lisää. Tällöin, ennen varsinaisen suunnittelutyön aloittamista, päätettiin pyytää taiteellinen suunnitelma Hiekan taidemuseon intendentiltä, taidemaalari Kauko Salmelta. Tämä lupasi ilmoittaa kantansa sillä ehdolla, että hallitus tekee niin kuin hän sanoo. Kun tähän suostuttiin, Salmi sanoi: ”Ette tee yhtään mitään salille!”

Intiimi-yökerhossa oli marmorinen suihkulähde, jonka Salmi käski hävittää remontin yhteydessä. Samalla huonemäärää lisättiin ja autotalliloihin tehtiin sauna ja uima-allas.

Remontti jatkui vielä 1980-luvulla. Huoneita ja kabinetteja lisättiin, Teknillisen Seuran kabinetti siirtyi toiseen kerrokseen ja parvekehuoneita tehtiin kolmanteen kerrokseen. Oma episodinsa oli ravintolasalin hankittu ruokahissi, joka oli aluksi yli metrin liian korkea. Se saatiin kuitenkin madallettua hyväksyttävälle tasolle ennen kuin museovirasto ehti paikalle.

Pitkään kestäneet kunnostustyöt oli saatu valmiiksi, kun 1990-luvun suuri lama alkoi. Tammerin hengen vaalimista jatkettiin nyt uusimalla hotellin huonekaluja. Kalustoa ostettiin Helsingin osto- ja myyntiliikkeistä: Vanhoja huonekaluja,

Hotelli Tammerin pikkoloita pikkujouluissa 1953. Pentti Järvinen, Risto Tuomi, Ahti Autio ja Esko Uotila.

Tammer on ollut todistamassa monien avioparien tähtihetkiä. Kuvassa Marjatta ja Franciscus Vierula Tammerin portilla vuonna 1945 ja 1995.

Tammerin mainontaa eri vuosikymmeniltä.

joista monet osoittautuivat liian heiveröisiksi vaatimaan hotellikäyttöön. Tammerin julkisivut ja ravintolasali, aula ja kerrosten käytävät suojeltiin valtakunnallisesti merkittävänä kohteena rakennussuojelulla vuonna 1992.

Tammer selviytyi laman yli hotellinsa avulla. Samalla oli ilmennyt tarve ravintolalle, jossa tavalliset tamperelaiset kävisivät. Näin syntyi Scuzzi. Tamperelaiset eivät kuitenkaan hyväksyneet ravintola Tammerin muutosta Scuzziksi, jota enää ei voinut varata yksityistilaisuuksiin. Paloasemaa vastapäätä 1990-luvulla asiakkaita palveli Paloposti-baari.

Suomen suurimpaan hotelliketjuun

Marraskuussa 1995 Grand Hotel Tammer siirtyi Sokos Hotels -ketjussa Oy Sokotelia Ab:n nykyisin Sokotel Oy:n omistukseen. Uusi omistaja päätti remontoida koko rakennuksen historiaan tarkoin perehtyen. Tavoitteena oli saada Tammer kuntoon ennen Suomen EU-puheenjohtajakauden huippukokousta.

Ensin palautettiin ravintolasali alkuperäiseen muotoonsa. Alkuperäinen vihreän kultainen seinien väri palautettiin ja ravintolassa sai juhlia entiseen tapaan yksityisesti tai pienemmissä ryhmissä. Sitten tuli hotellin vuoro: Talon vesiputkistot uusittiin ja huoneisiin rakennettiin ilmastointi. Samalla pienimmistä huoneista luovuttiin ja huonemäärä putosi 90:stä 87:ään.

Valitettavasti suurin osa huonekaluista oli niin huonokuntoisia, että niitä ei voinut entisöidä. Niinpä Tammeriin hankittiin uusia huonekaluja, jotka on tehty tammesta vanhojen mallien mukaisesti. Kun sisätyöt oli saatu valmiiksi, tuli talon ulkokuoren kunnostuksen vuoro. Se valmistui juuri ja juuri Suomen EU-puheenjohtajakauden huippukokoukseen. Näin Tammer sai jälleen perinteidensä mukaisesti majoittaa kansainvälisiä arvovieraita.

Grand Hotel Tammerin asiakkaina ovat vuosikymmenien saatossa olleet monet merkkihenkilöt: marsalkka C.G.E. Mannerheim ja tasavallan presidentit P.E. Svinhufvudista Urho Kekkoseen ja aina Tarja Haloseen saakka. Vieraslistalta löytyvät muiden muassa neuvostojohtajat Nikolai Bulganin ja Nikita Hrustshev, ooppera-

sankari Jussi Bjorling sekä varieteetähti Josephine Baker. Marsalkka Mannerheim piti matkoillaan mukanaan viinileiliä, jonka täyttäminen oli Tampereella hovimestari Grobowskyn luottamustehtävä.

Uudistettu hotelli ja uusi kaupunkiravintola

Vuoden 2009 kevään aikana tehtiin Tammerin täydellinen uudistustyö. Hankkeen kustannusarvio oli 6 miljoonaa euroa, ja se oli S-ryhmän vuoden 2009 suurin hotelli-investointi. Sisustuksesta vastannut sisustusarkkitehti Pirkko-Liisa Topelius säilytti Grand Hotel Tammerin mannermaisen tyylikkyyden, mutta herätti sen uuteen kuokistukseen iloisena ja eloisana.

Kunnostustyön yhtenä lähestymistapana oli ekologinen ajattelu ja näin ollen mahdollisimman paljon vanhaa säilytettiin. Kaikki käyttökelpoiset huonekalut kunnostettiin ja muun muassa hotellin sisäovet ovat jatkossakin aitoja 1920-luvun peiliovia.

Sokos Hotel Tammer on aina ollut tamperelaisille rakas juhlatalo ja uudistuksen myötä hotellin yhteyteen avattiin viihtyisiä pistäytymis- ja herkuttelupaikka, Vihtorin Kirjasto. Vihtorin Kirjastossa hotelliasukkaiden lisäksi kaupunkilaiset voivat viettää vapaa-aikaansa ja pistäytyä ohimennen kuin avaraan olohuoneeseen.

Uudet virtaukset, tasokkaat raaka-aineet ja perinteiden kunnioittaminen ovat osa Tammerin menneisyyttä ja nykyisyyttä. Hyvällä ruolla on aina ollut merkittävä rooli Tammerin ravintolatoiminnan historiassa. Bar & Bistro Vihtorin Kirjasto jatkaa tätä monivivahteista tarinaa.

Tammer on kokemisen arvoinen

Perinteitä ja historiaa halutaan vaalia, kuitenkin tämän päivän asiakkaan tarpeita ajatellen. Niinpä Tammerin upea ja ainutlaatuinen miljöö luo oikean ympäristön juhliin ja asiakkaille, jotka haluavat kulttuuria ja hemmottelua. 1930-luvulla syntyneet Tammerin arvot ovat edelleen kunniaa: Asiakkaista pidetään hyvää huolta ja ravintola on ylpeä keittiöstään. Tammerin voileipäpöytä on aina ollut maankuulu. Nykyisin perinteinen seisovapöytä katetaan joka vappu, äitienpäivä sekä tietysti pikkujoulun aikaan.

Monet vaiheet läpikäynyt Tammer on löytänyt oman roolinsa Tampereen monivivahteisessa ravintolaelämässä ja kasvanut osaksi Tamperetta. Tammerista on muodostunut yksi kaupungin symboleista. Tammer on kiehtova nähtävyys, jonne voi poiketa halutessaan nauttimaan ja sinne voi viedä vieraansa - esitellä upeaa arkkitehtuuria hyvän ruuan ja juoman kera. Tammerin perinteet elävät vahvoina: Vielä tänäkin päivänä Tampereen Teknillinen Seura kokoontuu Tammerissa.

Sisustuksesta on vastannut sisustusarkkitehti Pirkko-Liisa Topelius.

RAVINTOLA TAMMER

JUHLA & KOKOUS

Sokos Hotel Tammer
Satakunnankatu 13 • 33100 Tampere
Huonevaraukset: 020 1234 600 • Tila- ja ryhmävaraukset: 020 1234 630
Sähköposti: sales.tampere@sokoshotels.fi • www.sokoshotels.fi • www.ravintolatammer.com